

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

Sudenpesäreissun rippeet - The Rest Of The Journey To Wolf Dent

Lönnrotin tilapäinen lepomaja lapissa

Kuten kaikki jo tiedämmekin, yöpyi **Elias Lönnrot** kerran jouluaattona Saariselällä, nykyisessä *Urho Kekkosen kansallispuistossa*, joka ei silloin vielä ollut kansallispuisto, vaan pelkkää erämaata. Lämmitystä kojussa ei varsinaisesti ollut, eikä lounastarjontaa, joten sitä ei voi oikein pitää senajan kestikievarinakaan. No, tämä **Lönnrothan** oli, kuten jo monissa entisajan koulukirjoissakin messuttiin: *Suomen kansan suuresti rakastama mies, joka syntyi ikimuistoisessa Paikkarin torpassa, ja oli jokaisen suomalaisen koululaisen tuntema, köyhä vaeltaja*. Tämä samainen, lukuintoinen **Elias**, joka luki usein puussa istuskellen, ja jonka venäläiset sotamiehet kastoivat kerran kaivossa, ja joka oli myös innokas metsämies, mutta jonka metsästysinnostus laimeni, kun sitä saalista ei alkanut kuuluakaan, vaikka kuinka rymysi pitkin metsiä. Täysin sama mies, joka kerran joutui teljetyksi yleiseen saunaan, ja sinnitteli siellä aamuun saakka maaten lattiasihdin päällä, josta edes hieman huokui kylmää - ja niin päin pois - mutta nämä pienet, ja viehättävät kertomukset eivät kuitenkaan kuulu enää varsinaisesti tämän pienen, mutta silti hauskan kertomuksen piiriin. Sen voi tässä sanoa, että tämä mainittu saunaepisodi vaikutti siihen, että myös **Eliaksen** saunainnostus laimeni, ja loppui, sekin, vähitellen kokonaan. Nämä näennäistosiseikat ovat toki tärkeitä, ja ansaitsevat tulla kirjatuiksi ylös, jotta voisin niiden avulla osoittaa syvää sivistyneisyyttäni ja tavallaan täsmentää perehtyneisyyttäni tähän Elias-asiaan. Myös **Urho Kekkosen** synty, hänkin, varsin pienessä tönössä Pielavedellä, ja hänestäkin kehittyi suurmies, jota jopa Helsingin herrat pelkäsivät ja kumarsivat. Allaolevassa kuvassa näemme jäänteet **Lönnrotin** Saariselällä käyttämästä kojusta – tai näemme oikeastaan majan, joka on rakennettu myöhemmin etteivät alkuperäisen *lönnrotinmajan* jäännökset olisi niin kovin sään armoilla. Eli tuo kuvassa näkyvä lautahökötys ei ole se kuuluisa *lönnrotinmaja*. Tässäkin tapauksessa, kuten aina, *Lönnrotin majalla* on tuo iänikuinen sotilasvartio, ja tässä näetkin yhden tavanomaisen, ylen jäykän sotahevosmiehen juomassa jämeän sotilaallisesti aamusotilaskahvimukiaan tyhjäksi. Asennossa on seistävä vaikka olisi mikä.

Lönnrotin raapustuksia

Tässä lähikuvassa näet (jos olet riittävän tarkkanäköinen) **Lönnrotin** ja hänen matkakumppaninsa terveiset jälkeentuleville, jotka nämä kaiversivat väkipuukoillaan *lönnrotinmajan* seinähirteen, tai mihin sitten niitä lievät kaivertaneetkaan. Käsittivät näet, ettei kynänjälki kestä vuosisatoja, ja lyijykynäähän ei oltu vielä keksittykään – spraymaalipurkeista nyt puhumattakaan, joita nykyajan finninaamaiset, ja nuorukaishielle haisevat jokapaikantöhrijät erityisesti suosivat. No jaa. Jos he olisivat käyneet purnukoineen mainitulla majalla, he olisivat spreijanneet majan seiiniin sellaisia sanoja, kuten *vitu* ja *paska* – kielipuolihäiriöisiä kun ovat. Kun oikein ajattelee tätä töhrijäkansaa, noin yleensä, niin täytyy oikein ihmetellä kuinka köykäinen onkaan se sanoma, jonka he haluavat jättää jälkipolville. No niin. **Lönnrot** ja kumppanit ajattelivat kai vietejään kaivertaessaan, että turistimatkailejaliikennöinti Lappiin kasvaisi ehkä piankin nykyisiin mittoihinsa, ja että joku jo heti tuotapikaa lukisi heidän jättämänsä puukkoterveiset. Ja nehan kuuluvat seuraavasti:

Olittepa sitten keitä lienettekään, te olette todella syvältä!

Komee maisema

Allaolevassa kuvassa näette, että Lapissa on myös komeita maisemia, vaikka jotkut saattaisivat sanoa (ja sanovatkin), ettei siellä niitä ole, vaan kaikki siellä on pelkkää pusikkoa. On tietenkin totta, että vaelluksen aikana näkee tunturien rinteillä pääasiassa vain pari-kolmimetrisiä koivuja, ja vain vähän maisemia. Maisema kun sattuu olemaan sellainen luonnonvara, jota täytyy tarkastella tietystä kulmasta, ja tietystä paikasta, jotta se näyttäisi joltakin. Tosin on runsaasti sellaisia maisemia, jotka voi nähdä, mutta niissä ei havaitse mitään erikoista. Vaska kun joku valokuvaa ne oikeasta kulmasta, niissä näkee niiden maisemuuden. Tämä illalla olettu kuva, jonka näet tuossa alla, kuitenkin kertoo, että toisinaan maisemia voi onnistua valokuvaamaan, ja sitten myöhemmin kuvista näkemäänkin. Tarkoiton tässä siis näitä komeita hätäapukansallismaisemia, jotka voi nähdä vain valokuvista. Kuten voitte huomata, on kuvanottohetkellä aika pimeää, kuten aina syksyisin Lapissa. Koska taivas näyttää siellä noihin aikoihin aina valoisalta, sitä tulee arvioineeksi valotukset sun muut pieleen, sillä todellisuudessa kaikki on hyvin tummaa, ja kontrastit ovat syviä. Kun dioja skannaa, ovat kuvat melko usein niin sanotusti jyrkkiä, eli sävyt häviävät suureen vaihteluun. Jos käytössä olisi todellinen, kallis diaskanneri, voisi kuviin kenties loihtia enemmänkin sävyjä. Mene ja tiedä.

Kuukkeli - onnenlintu

Tässä näet lappilaisen *kuukkelin*, joka ei tosin ole niin kesy kuin siitä sanotaan, mutta kesympi kuin esimerkiksi harakat ja varikset etelässä. Lapissa kuukkeleita ei juurikaan ahdistella, ja ei niistä ole syötäväksikään, kuten ei varislinnuista yleensäkään. Lapissa monet asiat ovat kesyjä. Esimerkiksi porot seuraavat satunnaisia vaeltajia saadakseen kivennäisaineita, joita taas saa ihmisen virtsasta. Kuukkelit taas seurailevat ihmisiä saadakseen palasen traania tai rasvaa, mitä nyt kukin kykenee niille antamaan. Ehkäpä ihmisen tapaaminen on niille eräänlainen onnekas sattuma, josta täytyy ottaa kaikki mahdollinen irti. Ei näitä kuukkeleita siis aina lapinreissuillaan näe, ja ei aivan joka reissullakaan, mutta sillointällöin kylläkin. Tuon tuostakin, sanoisin, ja sanonkin. Ja mikäpä on sanoessa, omalla kotisivulla mitä nyt sylki suuhun tuo.

Vene

Ennenvanhaan joen yli pääsi veneellä, jonka jotkut eräpatikkaristoreipasretkeilijät olivat tuoneet vasiten paikalle. Nykyään tuossa paikassa tuskin on enää venettä tarjolla, vaan joen yli on mentävä siitä, jossa vesi on tarpeeksi matalaa. Tosin nämä ylityspaikat ovat kohtia, joissa vesi virtaa kovaa vauhtia, ja joissa on oltava tarkkana ettei vajoa koskeen. Pienenä vinkkinä vasta-alkajille annettakoon tässä se havaittu tosiasia, että loppukesällä jokien vedenpinta on alimmillaan – siis ennen syyssateita, ja loppukesällä ja syksyllä tunturien rinteillä on valtavasti metsämarjoja syötäväksi asti. Tämä allaolevassa valokuvassa näkyvän veneen ovat paikalle tuoneet nämä muinaisaikojen yli-ihannoidut sankarit, jotka mukamas jättivät aina tulitikkuja jokaikiselle käyttämälleen leirinuotiolle. Eivät muuten jätä, ja tähän tiedetään. En ole ainakaan itse tavannut tällaista leirinuotiota kuin pari kertaa, ja silloinkin ne olivat rakentaneet kansallispuiston henkilökunta. Mitä ne nyt nykyaikana korkeintaan kusevat nuotionsa sammuksiin - vaeltajat. Tämä joki on muuten tässä kohtaa senverran syvä, ettei siitä voi kahlata, ja jos siitä tahtois silti päästä yli tästä kohtaa, pitäisi siitä uida yli, mutta vesi on senverran kylmää ettei se monelta onnistuisi. Voisi tulla noutaja kesken matkan, ja olisi suorastaan pakko huokaista: *ah, en jaksa enää* – ja vajota sitten majesteettisesti joen pohjaan ahventen näykittäväksi. Kun sitten olisi tekeytynyt tarpeeksi, ajautuisi johonkin suvanton kevättulvien akana, ja nousisi pintaan, maha mätänemiskaasujen pyöristämänä, jota nokkaillen korpit sitten saisivat kelpo aterian, ja hyvää syötävää myös nälkäisille poikasilleen. Näin täytyisi *erämaan laki*, ja monet voisivat pitää erämaata julmana – mitä se ei tietenkään ole. Se kun nyt ei ole mitään muuta kuin mitä se on.

Veneenkelaus

Allaolevasta kuvasta käynee selville se, miten näitä muinaisaikojen kuluuveneitä oikein käytetään. Vene soudetaan jommallekummalle rannalle, kuten tavallisestikin, mutta nyt sen perästä juoksee naru, josta vene voidaan vetää takaisin sille rannalle, josta lähdettiin. Tämä sama voidaan tehdä jos vene sattuisikin sijaitsemaan toisella rannalla. Näin yksinkertaistahan se on, sillä Lapissa ei yksinkertaisesti pärjää jos ajatukset ovat liian mutkikkaita. Joko menet tunturin satulaan ihmettelemään ja toljailemaan, tai sitten et mene. Joko syöt kiltisti retkievääsi, tai sitten olet nälässä. Jos vaellat jossakin kurussa, joka päättyy suolle, kärsit hyttyslaumoista. Niistä taas pääset jos vaellat ylätunturissa, jossa taas tuulee aina, ja on kesäisinkin kylmä. Ei ole hyvä missään. Kädestä suuhun elävät lappilaiset eivät normaalisti ole kovinkaan käteviä – paitsi tietenkä, jos niille antaa viinapullon, ja sanoo, että pitäisi tässä kohtapuoleen tehdä tässä polttopuitakin. Pianpa, ja varsin ripeästi sittenkin näet lappilaisten hakkaavan sinulle hikipäässä polttopuita motin tai kaksi – edellyttäen, etteivät ole vielä viinapulloa haltuunsa saaneet. Kun ne sitten sen saavat, ne istuvat jonkun männyn juureen ja juoda lonottavat pullosta viinaa niin kauan kun sitä vain pullossa on. Ja kun ja jos ovat tarpeekseen saaneet, sammuvat juuri sen puun juurelle, jossa ovat juomisensa aloittaneet. Ennen sammumistaan saattavat hieman joikhata luikhauttaa, mutta useimmiten juominen tapahtuu melkein äänettä. Muutoinkin Lapissa johtoaatteenä on se, että eletään aina kädestä suoraan suuhun, ja että oma suu on aina lähempänä kuin nälkäisen kaverin suu. Kaverille ei siis jätetä. Kuormasta täytyy myös aina syödä kun se vain on mahdollista, ja huijata Helsingin herroja ylivoimaisilla susivahingoilla sun muilla. Aina täytyy myös muistaa ajaa mottorikelkalla susia läkähdiksiin, jos niitä näkee - ja tappaa sitten – jos siihen vain tarjoutuu tilaisuus. Tässä täytyy muistaa se, että Lapin porolaumojen todelliset omistajat asuvat nykyisin pääosin etelässä, ja että tuntureissa samoilevat, satunnaiset poropaimenet ovat pelkkiä renkejä. Porotalouden merkitystä Lapille on muutoinkin yliarvioitu, sillä suhteessa käytettyyn maapinta-alaan, ja eläinten tuottoon, on saatu tulos vahvasti miinusmerkkinen. Tulos paranee selvästi kun poroja pidetään aidattuna, ja niille tarjotaan kunnon ravintoa läpi vuoden. Susien pääsy aitauksiin voidaan estää susiaidoilla, ja koska muuta syötävää on Lapissa sangen vähän, ei siellä voisi elääkään kuin pari-kolme laumaa. Niitä voisi satunnainen matkailija sitten ihastella, jos sattuisi niitä josku näkemään. Tämä *susienvihaamiskultti* on saanut Lapissa lähes sairaita piirteitä, ja kertoo paljon lapinmiesten ankeasta sielunmaisemasta. Mitä taas tulitikkujen jättökulttuuriin tulee, täytyisi leiripaikoille jätettyjen tulitikkujen ehdottomasti olla märkiä - ja suolan näköistä alunaa ei saa koskaan leiripaikalta unohtaa. Tiedättehän miten hauskalta näyttää mies, jolla on suu täynnä turpoavaa alunaa. Polttopuut täytyy myös muistaa aina kastella lähimmässä suossa, ja

nuotioon pitää aina lähtiessä paskantaa. Niinkuin hyvään erämaatapaan kuuluu, kuten niin hyvin tiedämme.

Taivas ja maa

Tässä vaeltaa yksi noista erämaan hulluista kohti Sudenpesää - ja ellei aivan hetikohta suden suuta, mutta mistäpä me sen näin jälkikäteen tiedämme. Tulemme varsin pian tähän teemaan, mutta ei ihan vielä. Vielä kotvanen erämaan rauhaa ja sen majesteettista poljentoa. Mahtava tyhjyys ympärillä, ikäänkuin aikojen alussa. Kuvitelkaa silmienne eteen maisema, jossa kukaan ei ole vielä vaeltanut, ja joka on vielä tyhjä, ja täynnä mahdollisuuksia. Lappilainen tunturimaisema on juuri sellainen, sillä siihen ihmisen on vaikeaa jättää pysyviä merkkejä läsnäolostaan. Eivät lappilaiset kohtele luontoa yhtään sellä lempeämmin kuin etelän ihmisetkään, mutta he nyt eivät pysty tekemään sille yhtään tämän enempää. Eipä täällä ole kaivoksiakaan, koska ei ole mitään kaivettavaakaan, ja ei ole kaadettavaksi sopivia metsiä, koska puut eivät täällä tunturimaisemissa menesty, ja kasva. Useimmat havupuut kuolevat kylmyyteen jo taimivaiheessa, koska niillä ei ole mekanisme kestävä kevähallon. Koivu on selkeä poikkeus tästäkin säännöstä, koska koivunverso kestävä lepotilassa ollen pakka parisensataa astetta, ja sillä on sokeriin perustuvat suojausjärjestelmä kevään yöpakkasia vastaan. Se on eräs alueen menestyjistä. Koivu kestävä valtavia menetyksiä. Jos joltakin alueelta kaikki koivut kuolevat, riittää, että sinne jää pari yksilöä, jotka sitten siementävät koko alueen, ja pian alue näyttää samalta kun se on aina näyttänyt. Ehkäpä asiat ovat muiden puulajien menestymisen osalta tulevaisuudessa tosin, jos ilmasto tästä vielä merkittävästi lämpenee.

Sudenpesä

Tässä se sitten viimeinkin on: halujen kaivattu kohde, eli varaustupa *Sudenpesä*. Tuossa allaolevassa kuvassa. Mainittakoon tässä kuriositeettina se, että suunnistin tuolta yksin ihmisten ilmoille ilman karttaa ja kompassia, mutta kun ura oli tuttu, ja muisti hyvä, niin mikäpä siinä oli tallustaa teputellessa. Jotenkin kyllästyin silloiseen matkakumppaniini, joka oli raahannut mukanaan mm. pienen transistoriradion, josta kuunteli uutisia, ja mielestään hyvää matkalukemista, sun muuta naurettavaa sälää. Aamusin se hävisi aina jonnekin omille retkilleen. Minusta alkoi tuntua että näistä yhteisistä lapinmatkoista oli kadonnut se jokin, eli se muka tavoiteltu *erämaan rauha*, jonne ei pitäisi kuulua sivistyksen ja silauksen kaikuja, ainakaan radioutisten muodossa, tai johon ei kuulu halu päästä ehdottomasti käymään kaikilla huipuilla, ja tehdä se mahdollisimman nopeasti. Jos tämä näissä kuvissa kuvattu retki olisi tehty nyt, olisi hemmolla ollut tietenkin messissä kaikenmaailman satelliittipaikantimet, ja tietenkin kännykät sun muut - hienoja digitaalikameroita nyt unohtamatta. Sain siis hommasta suunnilleen tarpeekseni, ja lähdin suunnistamaan kaukaiselle motellille, ilman karttaa ja kompassia, sillä se on ainut oikea tapa vaeltaa missä tahansa. Niinhän ne ovat siellä tehneet iät ja ajat. Kaveri oli vienyt näet kartan ja kompassin mukanaan. No, välithän siinä menivät tietenkin poikki, mutta onneksi maailma on täynnä fiksumpiakin taatelintallaajia. Jätin toki paperilapulle viestin lähtemisestäni, sekä siitä, miten jatkossa meneteltäisiin, eli mistä ja milloin hakisin tämän kätkäläisen, koska autoja oli vain yksi, ja joelta oli sentään aikamoinen matka motellille. Eihän nyt ketään voi jättää erämaahan, vaikkei tästä niin pitäisikään. Hämmästykseni olikin sangen suuri kun kuulin tässä taannoin, että tämä tanopää jusanderi oli säilyttänyt tämän tilapäiseksi tarkoittamani viestin kaikki nämä vuodet. Uskon jo vähintään nyt ainakin sen, että ihminen on sentään aikamoinen pirulainen, ja että hän säästää kaikenlaista tulevaisuuden varalle, ihan kiusallaankin, jos vaikka tulisi tarvis. Että tavallisella ihmiselläkin on jokin mappi öö, jonne hän kerää kaikenlaista aineistoa siltä varalta, että niitä voisi tulevaisuudessa käyttää. No, minulla ei ole muuta kuin nämä tässä esittelemäni valokuvat, jotka olen vedostanut suurella vaivalla kehnolaatuisilta dioilta, tai muilta filmeiltä. No, mitäpä noista - eihän niille maha kuitenkaan yhtään mittää.

Persegraffiti Sudenpesällä

Kuten niin hyvin tiedämme, ovat kaikenlaiset kaupunkien seinätöherrykset ainaisena riesanamme, mutta ei niiltä voi välttyä edes Sudenpesällä, joka sentään on mahdollisimman kaukana kaikesta. Sielläkin näet joku saatanan tolvana on raapustanut kelon kylkeen sanan *perse*, mutta en tule koskaan tätä karmeaa tekoa tunnustamaan, vaikka kuinka kiduttaisille. Tai voihan se olla jonkun muunkin tekemä, ja ainakin omatekemä, jollei sitten muuta. Eihän sitä mitenkään voi muistaa asioita, joista on kulunut sentään niinkin kauan aikaa. Mutta oleellisinta tässä on se, että graffitivitsaus on levinnyt aina kaukaisiin erämaihin saakka, ja että jokaisen täytyy välttämättä jättää *eskon puumerkkinsä* kaikkialle. Jo **Mauri Sariola** kuvasi teoksessaan *Ei loitsu euikä rukous* vastaavantyyppistä ilmiötä. Siinä nuori, virkaatekevä kunnanlääkäri meni viransijaisuus-uransa alussa lounaalle läheiseen baariin, ja kuunteli siellä nuorison kielenkäyttöä. Ei hän juuri muuta voinut todeta, että *lättähattuvillitys* näkyi levinneen näillekin korkeuksille. Mikä nyt sitten kunkin aikakauden villitys on. Voishan sitä leikillää kuvitella, että seuraava villitys Lapissa olisi viidetuulenhattu, joka keikkuisi kaikkien lappilaisten päässä, ja jota nämä eivät riisuisi muualla kuin lakituvassa ja kirkossa. Eihän sitä koskaan näistä villityksistä tiedä etukäteen.

